

Ключевые слова: арбитраж, международный коммерческий арбитраж, арбитраж ad hoc.

Kirichuk A. P. Legal mechanism of adjusting of interfolk commercial arbitration.

The grounds of origin of international commercial arbitration, his kinds and legal mechanism of his adjusting, are outlined in the article. And also the stages of realization of him are investigational in Ukraine.

Keywords: arbitration, international commercial arbitration, arbitration of ad hoc.

УДК 351.72:355.61

Роговенко Д. С.

Київський національний лінгвістичний університет

Роговенко Д. А.

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СФЕРИ

У статті авторами проаналізовано проблеми фінансування Збройних Сил України на законодавчому рівні та шляхи їх вирішення у порівнянні з деякими країнами Європейського Союзу.

Ключові слова: фінансове забезпечення, європейські стандарти, оборона, аналіз законодавства.

Статтею 17 Конституції України завдання з оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладені на Збройні Сили України [1]. Відповідно до законодавства Збройні Сили України забезпечують стримування збройної агресії проти України та відсіч їй, охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, підтримання на належному рівні обороноздатності держави [4].

Міністерство оборони України як центральний орган виконавчої влади забезпечує проведення в життя державної політики у сфері оборони, функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, боєздатність і підготовку Збройних Сил України до здійснення покладених на них функцій і завдань [5]. Однак, у зв'язку з економічною кризою, а також через недосконалість державної політики у воєнній сфері існують проблеми у фінансовому забезпеченні Збройних Сил України, які виявляють ненегативний вплив на реалізацію показників державних програм реформування та розвитку Збройних Сил України, розвитку озброєння та військової техніки, на якість соціального забезпечення військовослужбовців.

На нашу думку, аналіз досвіду правового регулювання фінансового забезпечення армій країн Європейського Союзу дозволить прийняти нові або вдосконалити чинні нормативно-правові акти, що регулюють фінансування військової сфери, і які будуть відповідати європейським стандартам.

Проблеми фінансового забезпечення збройних сил відображені у працях таких науковців як А. Гриценко, В. Кириленко, А. Лодзянов, А. Маначинський, В. Мунтіян,

О. Нестеров, І. Семеніхін, В. Ольшевський та ін. Водночас окремі напрями правового регулювання фінансового забезпечення Збройних Сил України не знайшли достатнього обґрунтування, тому потребують подальшого аналізу та проведення досліджень.

Враховуючи вищезазначене, **метою статті** є аналіз правового регулювання фінансового забезпечення Збройних Сил України та розробка рекомендацій щодо внесення змін до законодавства з врахуванням зарубіжного досвіду.

Відповідно до поставленої мети, визначено такі завдання:

– провести аналіз законодавства, що регулює фінансове забезпечення Збройних Сил України;

– проаналізувати стан фінансового забезпечення Збройних Сил України;

– висвітлити проблеми їх фінансування;

– ознайомитись з досвідом планування оборонних витрат в європейських країнах;

– надати рекомендації щодо внесення змін до законодавства України щодо фінансування Збройних Сил України.

Важливим фактором ефективного розподілу коштів на потреби військової сфери є оборонне планування. Оборонне планування відповідно до Закону України “Про організацію оборонного планування” визначається як складова частина системи стратегічного планування та управління державними ресурсами у сфері оборони, що здійснюється у встановлені законом строки з метою забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави шляхом обґрунтування перспектив розвитку Збройних Сил України та інших військових формувань з урахуванням характеру реальних і потенційних загроз у воєнній сфері та економічних можливостей держави, із зазначенням конкретних заходів, виконавців та термінів їх реалізації [6].

Слід констатувати, що оборонний бюджет України на 2013 рік не відповідає потребам Збройних Сил України. Так, за інформацією заступника Міністра оборони України В. Можаровського, у 2013 році потреба оборонного відомства в коштах становить 22,8 млрд. грн. або 1,35% ВВП [9]. Проте в ухваленому парламентом бюджеті сума видатків на Міноборони становить 14,3 млрд. грн. або 63,2% від мінімальних потреб. Чинний Закон України “Про оборону” не передбачає законодавчого закріплення виділення коштів на оборону у відсотках до ВВП. На нашу думку, це є прогалиною діючого законодавства. Фінансування на 2013 рік становить лише 0,8% ВВП і є меншим, у порівнянні з кризовими 2008 і 2009 роками. Відсутність такого нормативного закріплення має своїм наслідком зниження витрат на оборону, а отже і зниження обороноздатності країни.

На сьогодні можна констатувати, що рівень фінансування Збройних Сил України на період 2006–2011 рр. не відповідав показникам, визначеним Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006–2011 роки (далі – ДПР). Зменшення частки видатків на Збройні Сили України у відсотках валового внутрішнього продукту, дисбаланс між потребами Збройних Сил України та ресурсними можливостями держави щодо їх задоволення змушує підтримувати тільки мінімально допустимі спроможності Збройних Сил України, що призводить до високого ступеня ризику невиконання завдань за призначенням, зменшення показників формування державного оборонного замовлення, гальмування розвитку вітчизняного оборонно-промислового комплексу. На сьогоднішній день значні кошти оборонного бюджету виділяються на

підтримку застарілого озброєння та техніки, замість того, щоб інвестувати ці кошти у створення нового [7].

Дослідники наводять наступні показники фінансування Збройних Сил України протягом 2006-2011 років (планові за ДПР, затверджені бюджетом, реального фінансування) [8, с. 141]:

Роки	Згідно ДПР, млн.грн.	Передбачено бюджетом, млн.грн.	Відсоток неспівпадання, %	Реальне фінансування, млн.грн.	Відсоток неспівпадання з ДПР, %	Відсоток недофінансування з бюджетом, %	Середній % неспівпадання з ДПР	Середній % недофінансування
2006	8748	7605	13,1	6405	26,8	15,8	25,9	16,3
2007	10283	9131	11,2	8071	21,5	11,6		
2008	11835	9907	16,3	9530	19,5	3,8		
2009	13044	12806	1,2	8341	36,1	34,9		
2010	14140	12477	11,8	10534	25,5	15,6		
2011	15368	13689	10,9					
Всього	73418	65615	10,6	42881	26,1	17,4		

Як видно з наведеної таблиці, фінансові потреби Міністерства оборони України постійно не задовольняються. Таким чином, фінансування військової сфери потребує суттєвого удосконалення. На нашу думку, доцільно буде звернутись до зарубіжного досвіду правового регулювання фінансового забезпечення збройних сил. В якості прикладу нами були визначені оборонні бюджети ФРН, Великої Британії та Франції.

Так, у 2013 році оборонний бюджет ФРН було визначено в розмірі близько 33,3 млрд. євро або 11% витрат федерального бюджету Німеччини. Як зазначили німецькі парламентарі в обговоренні проекту оборонного бюджету на 2013 рік, витрати на Бундесвер з 2000 року зросли більш ніж на 40% [12].

У Великій Британії оборонний бюджет 2012–2013 року склав 60,8 млрд. дол. США або 2,5% ВВП. При цьому Велика Британія, маючи відносно невеликі за чисельністю збройні сили (27 місце у світі) водночас знаходиться на четвертому місці у світі (після США, Китаю та Росії) за розміром оборонного бюджету [13].

У Франції на період 2009–2014 рр. розмір оборонного бюджету було визначено у 185 млрд. євро. Реформа збройних сил Франції на цей період була спрямована на скорочення армії, оснащення найсучаснішими зразками озброєння з метою посилення позицій держави на міжнародній арені. Відповідно до положень підписаної Президентом Н. Саркозі “Білої книги Франції з питань оборони та національної безпеки” було сформовано обрис національних збройних сил. Урядом Франції підготовлено та парламентом затверджено “План фінансування збройних сил з 2009 до 2014 рр.”. В умовах світової фінансової кризи видатки державного бюджету Франції на безпеку та оборону зростають. Найбільшу в Європі армію (320 тис. військовослужбовців) буде скорочено на 54 тис. осіб – економія коштів складе

12 млрд. євро. Разом з цим збільшиться кількісний склад (на 700 осіб) та видатки спеціальних підрозділів, що задіяні в антитерористичних операціях [11]. За 2013 бюджетний рік оборонний бюджет Франції склав 31,4 млрд. євро або 2,3% ВВП [14].

В цілому, як зазначають спеціалісти, для того, щоб утримувати бойовий потенціал на рівні таких країни як ФРН, Велика Британія, Франція, Україні потрібен необхідний рівень оборонних затрат не менше 10 млрд. дол. США в рік [10]. Аналіз існуючих законодавчих актів показує, що ці рекомендації з року в рік не виконуються. Так, Законом України “Про державний бюджет України на 2012 рік” сума витрат на оборону складає 2 млрд. дол. США або 1,1% від ВВП [2]. Державний бюджет України 2013 року передбачає ще меншу суму – 1,9 млрд. дол. США або 0,96% від ВВП [3].

Висновки.

В умовах нестабільної економічної ситуації Україна не в змозі в повному обсязі задовольнити потреби Збройних Сил. На жаль, проблеми фінансування Збройних Сил України відійшли на другий план. В Україні постійно відбувається скорочення фінансування важливих оборонних видатків, законодавство належним чином не регулює питання воєнної сфери.

Останні воєнні події в світі свідчать про те, що будь-яка держава може опинитись під загрозою воєнного конфлікту, тому її збройним силам потрібно знаходитись в постійній бойовій готовності.

Оборонна політика повинна бути спрямована на:

- покращення співпраці з європейськими країнами в оборонній сфері;
- вдосконалення чинного законодавства України, що регулює фінансування Збройних Сил України;
- використання європейського досвіду фінансування воєнної сфери;
- створення єдиного напрямку реформування Збройних Сил України.

Використані джерела:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Закон України “Про Державний бюджет України на 2012 рік” // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 34-35. – ст. 414.
3. Закон України “Про Державний бюджет України на 2013 рік” // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 5-6. – ст. 60.
4. Закон України “Про Збройні Сили України” від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – ст. 108.
5. Закон України “Про оборону” від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 9. – ст. 107.
6. Закон України “Про організацію оборонного планування” від 18.11.2004 р. № 2198-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 4. – ст. 97.
7. Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2012 року “Про Стратегічний оборонний бюлетень України” від 29.12.2012 № 771/2012 // Офіційний вісник Президента України. – 2013. – № 3. – С. 3, ст. 75
8. *Бойко Р. В.* та ін. Аналіз стану виконання Державної програми розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 роки за показниками видатків на потреби Збройних Сил // Системи управління, навігації та зв'язку. – 2011. – Випуск 4(20). – С. 140-144.
9. *Можаровський В.* 22,8 млрд. грн. потрібно Міноборони у 2013 році [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://wartime.org.ua/3647-228-mlrd-grn-potrjno-mnoboroni-u-2013-roc.html>
10. *Мунтіян В.* Фінансування Збройних Сил України: проблеми та перспективи // Дзеркало Тижня. Україна. – № 34. – 2000.

11. *Портякова Н.* Франция бросает армию на завоевание авторитета // Коммерсант Украина. – 2008. – № 196 (781).
12. Militärhaushalt steigt 2013 um 1,4 auf rund 33,3 Milliarden Euro [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.bundeswehr-monitoring.de/auftrag-und-struktur/militaerhaushalt-steigt-2013-um-14-auf-rund-333-milliarden-euro-13152.html>
13. Sam Perlo-Freeman, Elisabeth Skons, Carina Solmirano And Helen Wilandh. Trends in world military expenditure, 2012 // Stockholm: SIPRI, 2013. – 8 pp.
14. Véronique Guillermand, Yann Le Galès. Défense: ce qui va changer pour l'armée française [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.lefigaro.fr/conjoncture/2013/08/02/20002-20130802ARTFIG00217-defense-un-budget-sous-contrainte.php>

Роговенко Д. А., Роговенко Д. С. Зарубежный опыт правового регулирования финансового обеспечения военной сферы.

В статье авторами проанализированы проблемы финансирования Вооруженных Сил Украины на законодательном уровне и пути их решения в сравнении с некоторыми странами Европейского Союза.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, европейские стандарты, оборона, анализ законодательства.

Rohovenko D. A., Rohovenko D. S. Foreign experience of legal regulation of financing in military sphere.

Authors analyze the problems of financing of the Armed Forces of Ukraine at the legislative level and their solutions in comparison with some countries of the European Union.

Keywords: financial security, European standards, defense, legal analysis.

УДК 349.227

Левандовські К. М.
Одеська дитяча клінічна лікарня

КЛАСИФІКАЦІЯ ПІДСТАВ РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ В ПРАВІ НІМЕЧЧИННИ

Стаття присвячена дослідженню розірвання трудового договору в праві Німеччини як найбільш розповсюдженої підстави припинення трудових правовідносин. На підставі огляду правової літератури та судової практики ФРН приведена класифікація підстав розірвання трудового договору та висвітлені особливості формування трудових правовідносин між сторонами.

Ключові слова: трудове право ФРН, трудовий договір, розірвання, негайне розірвання, зміна договору, часткове розірвання договору, попереднє розірвання, розірвання в примусовому порядку, умовне розірвання.

Одним з ключових інститутів трудового права виступає трудовий договір, який представляє сьогодні особливий інтерес для всебічного детального вивчення – як один з найбільш поширених видів договорів. Як показує практика саме з припиненням трудових правовідносин пов'язана велика кількість спорів як з боку найнятого робітника, так і з боку працедавця.

Для України аналіз трудового законодавства Німеччини в області припинення трудових правовідносин представляє великий інтерес оскільки, з одного боку, країни належать до однієї романо-германської правової сім'ї, з іншого боку, досить